

Kúria
ítélete

Az ügy száma: Bfv.II.149/2023/9.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Somogyi Gábor, a tanács elnöke
Dr. Metzing Márton, előadó bíró
Dr. Harangozó Attila, bíró
Dr. Demeter Zsuzsanna, bíró
Dr. Boros Tibor, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2023. június 15.
Az ügy tárgya: közúti baleset okozásának vétsége
Terhelt: ...
Elsőfok: Szombathelyi Járásbíróság, 6.Bpk.706/2021/5.,
büntetővégzés, tárgyalás mellőzésével, 2021. október 8. (jogerő: 2021. november 18.)
Másodfok: -
Harmadfok: -
Az indítvány előterjesztője: Vas Vármegyei Főügyészség
Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a közúti baleset okozásának vétsége miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a Vas Vármegyei Főügyészség által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálv a Szombathelyi Járásbíróság 6.Bpk.706/2021/5. számú büntetővégzését megváltoztatja.

A terheltet az ellene közúti baleset okozásának vétsége [Btk. 235. § (1) bekezdés] miatt emelt vád alól felmenti.

Elrendeli a terhelt által megfizetett pénzbüntetésnek a befizetés napjától a visszatérítés időpontjáig számított mindenkor i törvényes kamatával együtt történő visszatérítését a terhelt részére.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint más jogosult ugyanazon tartalommal újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] **I.** A Szombathelyi Járásbíróság a 2021. október 8-án meghozott 6.Bpk.706/2021/5. számú büntetővégzésével a terhelttel szemben – a végzésben írt megnevezés szerint – közúti baleset gondatlan okozásának vétsége [Btk. 235. § (1) bekezdés] miatt 150 napi tétel, napi tételenként 1.000 forint, összesen 150.000 forint pénzbüntetést szabott ki.

[2] A büntetővégzés – tárgyalás tartása iránti indítvány hiányában – 2021. november 18-án jogerőre emelkedett.

[3] A jogerős büntetővégzéssel megállapított tényállás szerint a terhelt 2021. szeptember 11. napján 21 óra körüli időben – éjszakai sötétségben, működő közvilágítás mellett – Fiat Punto típusú személygépkocsival közlekedett város 1-ben.

[4] A terhelt a ... út és a ... utca kereszteződésében kihelyezett „Elsőbbségadás kötelező!” jelzőtábla utasítására megállt, majd úgy haladt előre a kereszteződés torkolatában, hogy nem biztosított elsőbbséget a ... úttal párhuzamosan kijelölt kerékpárúton neki jobbról balra – szabálytalanul, az egyirányú forgalommal szemben a ... utca irányába – kivilágított kerékpárján közlekedő sértettnek.

[5] A sértett észlelte a kerékpárútra ráhajtó gépkocsit, ezért vészfékezett és a kerékpár kormányra fölött átesve az elé hajtó gépkocsi oldalának csapódott.

[6] A terhelt a baleset helyszínén a forgalmi rendet jól ismerte és tudta, hogy a kereszteződésben neki jobbról is számítania kell a kerékpárúton szabálytalanul, forgalmi iránnyal szemben közlekedő kerékpárosokra, ennek ellenére – mivel a sértett kerékpárost nem észlelte – elsőbbségadási kötelezettségét elmulasztotta.

[7] A baleset következtében a sértett a koponyaboltozat törését szenvedte el, amely nyolc napon túl gyógyuló – 90 nap tényleges gyógytartamú – súlyos testi sérülés.

[8] A járásbíróság álláspontja szerint a baleset azért következett be, mert a terhelt megszegte az 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (KRESZ) 28. § (2) bekezdés b) pontjában írt rendelkezést, azaz nem adott elsőbbséget a másik jármű részére az útkereszteződésben, bár a járművével olyan útról érkezett, amelyen az útkereszteződés előtt „Elsőbbségadás kötelező!” jelzőtábla van, míg a sértett megszegte a KRESZ 14. § (1) bekezdés z) pontjában írtakat, azaz a „Behajtani tilos!” jelzőtábla tiltása ellenére az egyirányú forgalmú útra behajtott.

[9] **II.** 1. A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Vas Vármegyei Főügyészség BF.53/2023/1. szám alatt terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjában írt felülvizsgálati ok bekövetkeztét állítva.

[10] Az indítvány szerint az irányadó tényállás alapján a sértett az egyirányú forgalmú kerékpárúton ellentétes irányban haladva közelítette meg az útkereszteződést, ezért nem vált az elsőbbségi jog jogosultjává. A terheltnek ugyanis kizárólag a haladási irányát tekintve balról szabályosan közlekedő, kerékpárúton haladó kerékpárosok részére kellett elsőbbséget adnia. Ilyen jármű pedig az adott időpontban nem közlekedett a helyszínen. Ehhez képest az indítványozó nem tartott kötelezettséget alapíthatónak arra a körülményre, hogy a terhelt ismerte a baleset helyszínét, és tudta, hogy neki jobbról érkező, szabálytalanul haladó kerékpárosokra is számítania kell. Okfejtése szerint a közlekedésnek a KRESZ előírásait tudatosan, önkényesen megszegő részeseit nem illetik meg a szabályosan közlekedőkkel azonos jogok, a terhelt oldaláról nem elvárható, hogy a KRESZ előírásaitól függetlenül

mindenkor, minden irányból számítania kellene szabálytalanul közlekedők útkereszteződésbe történő behaladására, akiknek a részére elsőbbséget kellene biztosítania.

[11] Mindemellett a KRESZ 3. § (1) bekezdés c) pontjában írt szabály megszegését sem látta a terhelt terhére róhatóknak, mert a szabálytalanul, forgalommal szemben haladó sértett kellő időben történő észlelésére és a baleset elhárítására nem volt reális lehetősége.

[12] Indítványozta ezért, hogy a Kúria a támadott büntetővégzést megváltoztatva mentse fel a terheltet az ellene emelt vád alól.

[13] 2. A Legfőbb Ügyészség a BF.149/2023/3. számú átiratában a Vas Vármegyei Főügyészség felülvizsgálati indítványát – annak helyes indokaira tekintettel – fenntartotta. Indítványozta továbbá, hogy a Kúria a felmentő ítélet hozatala mellett rendelkezzen a terhelt által pénzbüntetés címén megfizetett összegnek a 2022. október 1. napján történt befizetésétől a visszatérítés időpontjáig számított mindenkor kamatával együtt történő visszatérítéséről.

[14] **III. A felülvizsgálati indítvány alapos.**

[15] 1. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a Be. 648. §-a alapján csak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen, és kizárólag a Be. 649. §-ában tételesen felsorolt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető, ezért az azon kívül eső anyagi vagy eljárásjogi kérdések a felülvizsgálatban közömbösek.

[16] 2.1. A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a terhelt büntetőjogi felelősségét a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg.

[17] A felülvizsgálati eljárás megkerülhetetlen szabálya, hogy a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható [Be. 650. § (2) bekezdés]. Ezzel összhangban a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó [Be. 659. § (1) bekezdés].

[18] Az irányadó tényállásból pedig a közúti baleset okozása vétségének törvényi tényállási elemei valóban nem tűnnek ki, mert a terhelt a közúti közlekedés neki felrótt szabályait nem szegte meg.

[19] A KRESZ 28. § (2) bekezdés b) pontja szerint elsőbbséget kell adni az útkereszteződésben az olyan útról érkező járművel, amelyen az útkereszteződés előtt „Elsőbbségadás kötelező!” vagy „Állj! Elsőbbségadás kötelező!” jelzőtábla van, a keresztező – illetőleg a kiegészítő táblán vastag vonallal jelzett – útról érkező jármű részére. Nem vitásan – és a jelen esetben akár félreértésre is okot adó módon – e jogszabályhely azt is rögzíti, hogy az elsőbbségadási kötelezettség a védett úton közlekedő másik jármű érkezési irányától függetlenül áll fenn.

[20] Ennek helyes értelmezése szerint azonban ez az elsőbbségadási kötelezettség csak akkor terheli az alárendelt úton közlekedő jármű vezetőjét a másik jármű érkezési irányától függetlenül, ha az adott irányból a jármű egyáltalán jogszerűen közlekedhet.

[21] Ehhez képest a terhelt kizárólag a KRESZ 14. § (1) bekezdés z) pontjában foglalt tilalom betartásával, a 25. §-ban foglalt szabályoknak megfelelő irányban közlekedő más járművekkel szemben volt – érkezési irányuktól függetlenül – elsőbbségadásra kötelezett.

[22] A KRESZ 14. § (1) bekezdés z) pontjában írt „Behajtani tilos” tábla azt jelzi, hogy az egyirányú útra ebből az irányból behajtani tilos. Ezt azt jelenti, hogy a sértett a kérdéses irányban jogszerűen nem vehette igénybe közlekedés céljára a kerékpársávot (nem volt joga, hogy ott haladjon).

[23] Az elsőbbség: továbbhaladási jog a közlekedés más résztvevőjével szemben. Azt a járművet, amelynek elsőbbsége van, az elsőbbségadásra kötelezett nem kényszerítheti haladási irányának vagy sebességének hirtelen megváltoztatására [KRESZ 1. számú függelék III. b) pont].

[24] Magától értetődő azonban, hogy aki jogszerűen nem közlekedhet (haladhat) járművével az adott irányban, annak értelemszerűen továbbhaladási joga (elsőbbsége) sem keletkezik a közlekedés más résztvevőjével szemben. A sértett behajtani sem volt jogosult az egyirányú forgalmú kerékpársávra a kijelölt forgalmi iránnyal szemben, amelynek tükrében (haladási jog hiányában) fogalmilag kizárt, hogy bárkivel (így a terhelttel) szemben továbbhaladási joggal bírt volna.

[25] Ekként az „Elsőbbségadás kötelező!” jelzőtáblával védett úton elsőbbségre (a továbbhaladás jogára) kizárólag az a járművezető jogosult, aki az egyirányú forgalmú úton a kijelölt forgalmi irányban közlekedik, kétirányú forgalmú úton pedig a KRESZ 25. § (2), valamint (4) bekezdésében írtaknak megfelelő forgalmi irányban.

[26] Ha pedig a forgalommal szemben közlekedő sértett az útkereszteződésben nem volt továbbhaladásra (elsőbbségre) jogosult, kézenfekvő módon a terhelt sem volt elsőbbségadásra köteles vele szemben. Ennek folyományaként értelemszerűen a KRESZ 28. § (2) bekezdés b) pontjának szabályait sem szeghette meg.

[27] 2.2. Ugyanerre a végkövetkeztetésre vezet a KRESZ 28. § (2) bekezdés b) pontjának az Alaptörvény 28. cikkével egybevetett értelmezése is.

[28] Az Alaptörvény 28. cikke alapján a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambuluma, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.

[29] A KRESZ preambuluma szerint a közúti közlekedés biztonsága és zavartalansága fontos társadalmi érdek. A biztonságos és zavartalan közlekedés alapvető feltétele, hogy a közlekedési szabályokat mindenki megtartsa és számíthasson arra, hogy azokat mások is megtartják.

[30] Amikor tehát a KRESZ 28. § (2) bekezdés b) pontja úgy rendelkezik, hogy az útkereszteződésben a másik jármű érkezési irányától függetlenül kell elsőbbséget biztosítani az „Elsőbbségadás kötelező!” jelzőtáblával védett úton közlekedő jármű részére, azt a KRESZ preambulumaival összhangban kell értelmezni. Azaz, annak a követelménynek a szem előtt tartásával, hogy a közlekedési szabály címzettje számíthasson a közlekedési szabályok más közlekedők általi megtartására.

[31] Az útesten (kerékpársávon) való közlekedés KRESZ és jelzőtáblák által szabott forgalmi iránya egyike a közlekedés legalapvetőbb szabályainak. A kijelölt haladási irány betartása a közlekedés biztonságának alapja és egyben leglényegesebb biztosítékainak egyike. Éppen ezért a közlekedésben való részvétel egyik legegyszerűbb szabályának megszegése szükségszerűen nehezíti meg (teszi lehetetlenné) a más járművezetőket terhelő kötelezettségek teljesítését.

[32] Következésképpen, az „Elsőbbségadás kötelező!” (valamint az „Állj! Elsőbbségadás kötelező!”) jelzőtáblával védett úton közlekedő járművek vezetői közül a KRESZ 28. § (2) bekezdés b) pontja alapján érkezési irányától függetlenül kizárólag az a járművezető jogosult elsőbbségre, aki az adott forgalmi sávban (kerékpársávon) a KRESZ és a közúti jelzőtáblák által szabott forgalmi irányban közlekedik. A jogerős ügydöntő határozat ezzel ellentétes állásfoglalása a KRESZ preambulumaiban írt, az Alaptörvény 28. cikke folytán a jogszabály

értelmezésére is kiható elvet sérti, mert elvi síkon veti el, miszerint a biztonságos és zavartalan közlekedés előfeltételeként az elsőbbségadásra kötelezett is számíthat a közlekedési szabályok más járművezetők általi betartására.

[33] 2.3. Az irányadó tényállásból mindemellett a KRESZ 3. § (1) bekezdés c) pontjában írt szabályok terhelt általi megszegését megalapozó életbeli tények sem olvashatók ki, hiszen az sem a sértett objektív észlelhetőségének helyére és időpontjára, sem a járművek haladási sebességére nem tartalmaz adatot, és ehhez képest a sértett által kialakított veszélyhelyzet terhelt általi elhárításának objektív és szubjektív lehetőségére sem nyújt következtetési alapot.

[34] 2.4. A terhelt tehát sem a KRESZ 28. § (2) bekezdés b) pontjában, sem a 3. § (1) bekezdés c) pontjában írt szabályokat nem szegte meg. Közlekedési szabályszegés hiányában pedig a Btk. 235. § (1) bekezdésébe ütköző közúti baleset okozásának vétségét sem követhette el.

[35] 3. Végül a Kúria csupán röviden utal rá, hogy a jogerős büntetővégzés tévesen nevezi meg a terhelt terhére rótt bűncselekményt közúti baleset gondatlan okozása vétségként.

[36] A Legfelsőbb Bíróság „A bűncselekmény bírósági határozatban történő megnevezéséről” szóló 61/2008. BK vélemény 1. pontja szerint a bűncselekményt a bíróság ügydöntő határozatának rendelkező részében a Btk. Különös Része szerinti alcímével kell megnevezni, míg a 2. pont szerint – egyebek mellett – azt is meg kell jelölni, hogy a bűncselekmény büntett vagy vétség. A 2. b) pont szerint a bűnösségi alakzatot, tehát azt, hogy a bűncselekmény szándékosan vagy gondatlanságból elkövetettnek minősül-e, általában nem kell feltüntetni. Ennek megfelelően nem kell utalni a bűnösségi alakzatra akkor sem, ha valamely vétség kizárólag gondatlanságból követhető el.

[37] Ilyen, kizárólag gondatlanságból követhető vétség a Btk. 235. §-ában szabályozott bűncselekmény alap- és valamennyi minősített esete is. Éppen ezért a 61/2008. BK vélemény 1. pontjában írt főszabállyal összhangban a bűncselekmény helyes megnevezése a Btk. szerinti alcímmel egyezően közúti baleset okozásának vétsége, a gondatlanságra való utalás nélkül.

[38] IV. 1. A kifejtett érvek mentén a Kúria – mivel nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a felülvizsgálati indítványnak – a Be. 660. § (1) bekezdése szerint tanácsulésen – helyt adott, és a megtámadott határozatot a Be. 662. § (2) bekezdés a) pontja alapján megváltoztatva maga hozott a törvénynek megfelelő határozatot. Ennek során a terheltet az ellene közúti baleset okozásának vétsége [Btk. 235. § (1) bekezdés] miatt emelt vád alól – a Be. 566. § (1) bekezdés a) pontjára figyelemmel, mert a cselekmény nem bűncselekmény – felmentette.

[39] A Kúria – a Kúria elnöke számára a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 10. § (2) bekezdésében biztosított felhatalmazás alapján, a Kúria ügyelosztási rendjének IV.6. pontjában írt rendelkezése nyomán – öttagú tanácsban járt el.

[40] 2. A Be. 856. § (1) bekezdés c) pontja szerint a pénzbüntetést a befizetéstől a visszatérítés időpontjáig eltelt időre számított mindenkori törvényes kamatával együtt a terheltnek vissza kell téríteni, ha rendkívüli jogorvoslat folytán a bíróság a terheltet felmentette. A Be. 857. § (1) bekezdés c) pontja alapján a visszatérítésről felülvizsgálat esetén a Kúria rendelkezik.

[41] Ennek megfelelően a Kúria elrendelte a terhelt részére az általa az ügyiratok tanúsága szerint teljes egészében megfizetett pénzbüntetés mindenkori törvényes kamatával együtt történő visszatérítését.

[42] V. Az ítélet ellen a Be. 6. § (4) bekezdése alapján nincs helye fellebbezésnek, felülvizsgálatát pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[43] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egyszer nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 656. § (4) bekezdés első fordulata pedig akként rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2023. június 15.

Dr. Somogyi Gábor s.k. a tanács elnöke, Dr. Metzing Márton s.k. előadó bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Boros Tibor s.k. bíró